

Әлеуметтік педагог Беделхан А.Б.

Педагог-психолог Кемелбай Ж.Қ.

Алматы құрылыс-техникалық колледжі

Қазақстан, Алматы қаласы

Қашықтықтан оқыту – заман талабы

Қашықтықтан білім беру өзінің бірқатар ерекшеліктеріне байланысты (қашықтық, жанама байланыс, мұғалімнің бақылауынан студенттердің өзін-өзі бақылауының басым болуы) осы процесті психологиялық қолдау және оның қатысушыларына психологиялық жайлылықты қамтамасыз ету қажеттілігін талап етеді.

Қашықтағы мұғалім өз жұмысында психологиялық сипаттағы белгілі бір қиындықтарға тап болады. Бұл студенттердің іс-әрекетін ұйымдастыруда, олардың жеке ерекшеліктерін анықтауда және педагогикалық қарым-қатынас стилін таңдауда, оқу мотивациясын жоғарылату және қолдау, топта қолайлы әлеуметтік-психологиялық ахуал қалыптастыру проблемалары болуы мүмкін.

Қашықтықтан оқыту кезінде көбінесе мұғалім студенттердің эмоцияларын (қарым-қатынастың ауызша емес компоненттері) тікелей байқай алмайды, алаңдаушылық немесе түсінбеушілік сәттерін бақылай алмайды және студенттердің сұрағына тез жауап бере алмайды.

Бірінші кезекте, психолог білім алушылар мен оқытушыларға сенім және өзара қолдау атмосферасын құру бойынша жұмыс істейді, білім алушылардың білім беру процесіне белсенді қатысу уәждемесін қалыптастырады, Қашықтықтан оқытуға қатысушыларды психологиялық қолдау мәселелері бойынша ұсынымдар әзірлейді.

Маңызды сәт-Қашықтықтан оқытудағы танымдық процестердің даму деңгейі мен ерекшеліктерін зерттеу, интерактивті білім беру ортасында оқу материалын қабылдаумен байланысты қиындықтарды жеңуге көмектесу.

Психолог сонымен қатар жеке жеке тұлғалық ерекшеліктерді, Қашықтықтан оқытуға қатысушылардың тұлғааралық қатынастарының

сипатын жеке-сараланған көзқарасты қамтамасыз ету және жеке бағыттарды дамыту мақсатында зерттейді.

Студенттердің жеке басының ерекшеліктері туралы ақпарат (мазасыздық деңгейі, өзін-өзі бағалау, танымдық саланың ерекшеліктері, мотивацияның сипаты және т.б.) мұғалімге студенттердің әрқайсысымен өзара әрекеттесу стилін тез анықтауға, оқу процесінде мүмкін болатын қиындықтарды анықтауға, қолдау және көмек көрсету әдістерін таңдауға мүмкіндік береді.

Психолог желілік мұғалімге оқу топтарының құрамын қалыптастыруға (үйлесімділік пен тиімділікті болжауға), белгілі бір студенттер тобымен оңтайлы қарым-қатынас стилін таңдауға, топтық динамиканы бақылауға, білім беру ортасында қолайлы климатты қалыптастыруға көмектеседі. Қажет болған жағдайда психолог медиатор ретінде әрекет ете отырып, білім беру процесіне қатысушылар арасындағы даулы жағдайларды шешуге қатысады.

Қашықтықтан оқытуға студенттердің эмоционалды жағдайына және мотивацияны арттыру мәселесі қарастырылды.

Қашықтықтан оқытуға тән бірқатар ерекшеліктер қатысушылардың психоземotionalды жағдайына әсер етеді. Білім беру процесі қызықты болған кезде студенттерге эмоционалды әсер етеді, ол әлдеқайда тиімді болады.

Бір жағынан, студенттер мен мұғалім арасында тікелей байланыстың болмауы мұғалімнің алған білімінің эмоционалды бояуына жеке әсер ету дәрежесін төмендетеді. Екінші жағынан, қашықтықтан оқыту кезінде шығармашылық қабілеттерді, түсініктерді белсендіруге баса назар аударылады, осыған байланысты жетістіктерден, оқу нәтижелерінен жағымды эмоцияларды сезінуге көбірек мүмкіндіктер бар.

Қашықтықтан білім беру кезінде студенттер тұлғааралық қатынастар саласында аз жағымды эмоциялар алады, өйткені қарым-қатынас кезінде біз әрқашан басқаларға эмоционалды түрде жауап береміз. Сондықтан студенттердің бірлестіктерін құрған жөн, қашықтықтан оқыту тобын біріктіру мақсатында командалық құрылымға бағытталған іс-шараларды қосқан жөн, студенттердің эмоционалды тәжірибелерін байытатын, олардың арасындағы

өзара әрекеттесудің тиімділігі мен білімді игеруді арттыратын топтық өзара әрекеттесу жағдайларын модельдеген жөн.

Қашықтықтан білім беруге қатысушылардың ынтасын арттыру әдістерін іздеуде төрт компоненттен тұратын американдық зерттеуші Джон Келлердің моделі менің көзіме түсті – назар, маңыздылық, сенімділік және қанағаттану. Білім алушының уәждемесін қолдау үшін оны қызықтыру, назар аудару, оқытудың маңыздылығы мен құндылығына сендіру, өзіне деген сенімділікті қолдау және қол жеткізілген нәтижелерден қанағаттану сезімін қалыптастыруға ықпал ету маңызды.

Студенттердің назарын тапсырмалардың вариативтілігі және материалды ұсынудың әр түрлі түрлері, қызмет түрлерін өзгерту арқылы қолдауға болады. Тыңдаушыларды даулы, күтпеген, ерекше идеялармен қызықтыру маңызды. Бұған проблемалық бағдарланған қашықтықтан пікірталастарды, оқыту семинарларын, тыңдаушылардың талқылауға қатысуын ынталандыру, форумдарды өткізу, олардың жеке тәжірибесіне жүгіну ықпал етуі мүмкін. Оқу курстарындағы күтпеген элементтер және әр түрлі жұмыс түрлері мидың белсенділігін арттырады, қызығушылықты оятады, бұл назарды қолдайды және материалды есте сақтауды жақсартады.

Оқу курсы пайдаланушының материалды сәтті игеретініне және қойылған міндеттерді орындайтынына сенімін нығайту маңызды. Осы мақсатта студенттерге аралық нәтижелерге қол жеткізуге, сәттілік жағдайларын жасауға мүмкіндік берген жөн. Білім алушылардың оқу барысында алған білімі мен тәжірибесіне қатысты эмоцияларына жүгіну, егер олар оң болса-сенім артады.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Кулдашева Н.У, Муканова Н.Е.. «SCIENCE AND EDUCATION IN THE MODERN WORLD: CHALLENGES OF THE XXI CENTURY» атты VII ғылыми-тәжірибелік конференция жинағы, НҰР-СҰЛТАН – 2020, бет 42